

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Judafest a Hősökben és a Dohányban (2. oldal)

A Frigyláda nyomában (7. oldal)

**Londonból a
Maccabi Játékokra -
motorral (3. oldal)**

Judafest Hősökben és a Dohányban

Az idei Judafest ezúttal már három napon át mutatta be a zsidó vallást az érdeklődőknek. Az első nap, június 9-én (péntek) délután száznál is többen gyűltek össze a Hősök Templomában, s hallgatták meg dr. Frölich Róbert főrabbi előadását a szombatról és a péntek esti liturgiáról. A megjelentek többsége ezt követően részt vett az esti imán, a Dohány zsinagógában. Alább főrabbinink előadásának összefoglalóját olvashatják.

– A következő óra célja, hogy képet mutassunk arról a misztikus, mágikus világról, amely a zsidóké – kezdte dr. Frölich Róbert. – Az egyik legfőbb misztérium, mely a zsidóságot övezi, az a szombat. Mindenki tudja, a zsidók szombatban megközelíthetetlenek, és nagyon mások. Persze mindig mások, de szombatban még inkább... Ez érthető, hiszen a szombat a zsidóság legnagyobb ünnepe. Ennél csak egyetlen nagyobb van az évben, Jajm Kippur, az Engesztelés Napja, amikor 25 órán keresztül nem eszünk, nem iszunk, nem csinálunk semmit, csak bőjtölünk és reménykedünk.

Főrabbinink kiemelte, a szombat egyrészt a tízparancsolat okán fontos. Másrészt emlékeztet bennünket arra, hogy valaki, hat nap alatt megteremtette az egész univerzumot, majd a hetedikén megpihent. S a szombat kirángat bennünket az egész heti mókuserkéből.

– A Tóra elmondja, mit nem lehet

szombatban – folytatta az országos főrabbi. – Mint ismert, nem lehet dolgozni. Persze ez így egyszerű lenne. Az évszázadok során rakódtak rá bizonyos rabbinikus törvények. Ma már semmilyen alkotó munkát nem lehet végezni, semmit, aminek változás az eredménye. Így akár egy papírlapot sem lehet kettétépni. Mit lehet? Beszélgetni, játszani a családdal, aludni, olvasni. Miért van az a furcsaság, hogy a zsidóknál este kezdődik a nap? Azt olvashatjuk a teremtésnél, hogy „s lőn este és reggel” – tehát, az este volt előbb.

A szombat ismertetése után főrabbinink két érdekes kérdést tett fel, s válaszolt meg.

1. Ha I.ten mindent lát és mindent hall, akkor miért kell elmenni a templomba, miért kell felöltözni, miért nem lehet otthon imádkozni?

Mert a zsidó egyedül nem számít. A zsidóság, mint vallás, közösségi valóság. Bizonyos imák (pl. káddis) elmondásához legalább tíz felnőtt

(zsidó) férfi kell. El kell menni, mert nem tudható, kell-e valakiért káddist mondani. Ez mutatja a közösségvállalást, az összetartozást...

2. Miért van szükség erre a könyvre (imakönyv) – ami még izgalmasabb kérdés.

Az imákban kéréseket, gondolatokat fogalmazunk meg, azonban akadnak kötelező szövegek is. Bár akadt zsidó, aki nem tudta az imákat, ám olyan sem 100 éve, de 2000 éve sem, aki ne tudta volna olvasni. Az imakönyv ehhez nyújt(ott) segítséget.

Ezután főrabbinink beszélt arról, hogy az imák között szerepelnek zsoltárok, tórai szövegek és szerkesztett szövegek. Elmondta, a zsoltárok érdekessége, hogy mindet Dávid nevéhez kötjük, pedig mindnél olvashatjuk, hogy ki írta, s bizony több esetében nem Dávid a szerző. Ezt egy ügyes trükkkel oldották fel eleink, ezeket Dávid jegyezte fel először.

– A péntek esti szöveg jóval bővebb, mint a hétköznapi – folytatta dr. Frölich Róbert. – A zsidó i.tentiszteletet a többi vallással ellentétben nem a pap vezeti. A rabbi ül és ellenőrzi, hogy minden rendben hangzik-e el. A vezető, a kántor, akinek a vállán nyugszik minden. A kántornak három elnevezése ismert. Az ima ura, aki birtokában van a szövegnek és uralja azt. A kántor, akinek szép hangja van, s átjárja az áhítat. S a legfontosabb, a közösség küldötte. A közösség őt bízta meg, ő tolmácsol, ennél fontosabb funkció nincs a zsidóságban.

– A Löcho Dajdi az egyik legismeretesebb, s legfrissebb ima, a XVI. században, Cfátról indult. A dal tele van jelképekkel, hogy miként fogadja a közösség völegény, a szombat

menyasszonyt. Hungaricum, hogy három dallammal is énekeljük. Ettől kezdve kántorunk, Rudas Dániel segítségét kérem, aki mindhárom változatot megmutatja. /Dani pedig énekel a jelen lévők ámulatára... - A szerk/. Van a hagyományos dallam. Aztán az ómerszámlálás idején egy méltóságteljes, szomorú. Végül a leggyászosabb időszak, a Tiso Beáv előtti három hétben is más, ez nem annyira szomorú, mint az előző. Az elpusztult két Szentélyre emlékezünk, de ígéretünk van arra, hogy felépül a harmadik. S ezt a reményt fejezi ki.

Végül főrabbinink a legfontosabb imáról, a Smá-ról beszélt. Hangsúlyozta, aki egyetlen imát sem tud, akinek fogalma sincs a judaizmusról, ezt a két szót, „Smá Jiszróél” tudja. S ebben, az Izrael Hitvallomása néven ismert imában van a lényeg. Ez a pár szó többet mond, mint bármi. „Halld, Izrael, Ő.való a mi I.tenünk, Ő.való, az egy.”

Halld meg – interakció.

Ő.való, a mi I.tenünk –ugyanaz az I.ten, aki volt Ábrahám idején, aztán kivonulásnál és lesz a 3. Szentély idején. A mienk!

Az egy – a monoteizmus kulcsa. Nincs külön istene a földnek, a tengernek stb. Egy van! Akár jó, akár rossz történet velünk, mind ennek az egy I.ten tudtával történt...

– Nem mondtam el mindent, maradt néhány meglepetés. Remélem átjönnek velünk a Dohány zsinagógába és ott ezekre is fény derül – invitálta a megjelenteket a pénteki esti imára a főrabbinink. – Visszatérve, amivel kezd-tünk, bölseink szerint az egész teremtés egyetlen célért történt, hogy meg lehessen ünnepelni a szombatot. Nos, ennyire fontos nekünk a szombat!

(S. ZS.)

I M A R E N D

Hétköznapi: 7:30-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 18:00 óra, helyszín a Talmud-Tórában. Az esti ima előtt fél órával, sakk, kártya, kávé és tea várja hiveinket!

Péntek esti ima: 18:00-kor a Dohány Templomban.

Szombat reggeli ima a Dohány Templomban: Sachrisz: 9:30
Tóraolvasás: 10:00 Muszáf ima: kb. 10:45

Vasárnap reggeli ima: 8:00-kor, esti ima: 18:00-kor, mindkettő a Talmud Tórában.

A péntek esti kaddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

18:00

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

Londonból a Maccabi Játékokra - motorral

Bő három hét alatt kb. hétezer kilométert motorozik/ott a Ride4Solidarity nemzetközi túra tizenöt résztvevője, tizenkét motoron. A csapat tagjai június 13-án indultak útnak Londonból, s bár maguk már 1-2 nappal korábban, de a „vasak” csak lapzártánk idején, június 29-én érnek Haifába. Izraelben pedig a riderek viszik városról-városra a Maccabiah lángját. S július 6-án a 20. Maccabiah megnyitójára, Jeruzsálembe is. Közben lesz egy speciális esemény, amelyen legalább 150 izraeli motorossal tesznek egy kört pénteken a jeruzsálemi hegyekben, az izraeli katonákkal való szolidaritás jegyében.

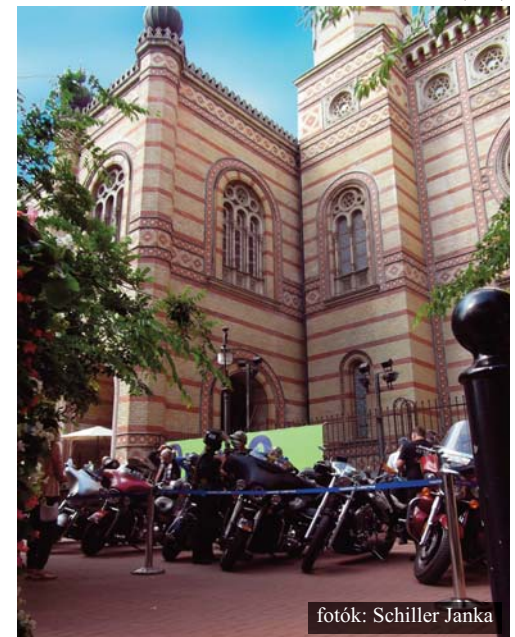

A túrát az interneten kezdeményezte Marco Maximilian Katz Romániából, ő két éve is részt vett egy hasonló úton, akkor Berlinbe, a Maccabi Európa Játékokra motoroztak többen. Marco felhívásához Amerikából, Németországból, Izraelből, Svájcban és Magyarországról csatlakoztak zsidó és keresztény motorosok. Hihetetlenül vegyes az összetétel, akad filmes, tanár, ügyvéd, cégvezető, vagy éppen farmer és vízvezeték-szerelő. Akad, aki szüleivel Ukrajnából települt át Németországba, vagy egy 73 éves izraeli úr, aki tavaly szeptemberben egy barátja emlékére 24 óra alatt 1660 kilométert motorozott. És akad, aki... de róla később! Múlt hétig Európában rótták a kilométereket, Anglia után Belgium, Németország, Ausztria, Szlovákia, Románia, Bulgária és végül Görögország következett. Jártak Maccabi és zsidó szervezeteknél, de fogadta őket az Európai Unió egyik biztosja, s egy polgármester is. Pár honi motoros Biatorbágnál csatlakozott a menethez, s mint a két évvel ezelőtti brigád, a

mostani is ellátogatott (június 18-án, vasárnap) a Dohány utcai zsinagógába. Itt már sokan várták a ridereket, majd az érkezés után csodálták a valóban gyönyörű gépeket. A csapatot Heisler András, a Mazsihisz elnöke és dr. Frölich Róbert fogadta. Főrabunk körbevezette a pazar látványtól ámuló vendégeket zsinagógánkban, majd mesélt a történelméről, illetve a honi zsidóság, s a neológia történetéről. És arról, miként is lehet orgona egy zsinagógában... Ezután Heisler András látta vendégül egy remek hangulatú vacsorára a társaságot. Az est zárásaként, a túra társszervezője, Horváth József, illetve a két másik magyar, Lukács Sándor, illetve Kalotai Gábor vezetésével indultunk – motorral – egy rövid városnéző útra. A Hősök tere, a Parlament, s a Citadella láttán áradoztak a társak. Míg a Duna parton, a Cipőknél meghatottan hallgatták a rögtönzött történelem órát. Egyikük viszont elmondta, hallott a helyről, mert anno az édesapja is megtette azt az utat... de szerencsére túlélte. Szülei Magyarországról vándoroltak ki Izraelbe. Igaz, ő az utóbbi időben már Svájcban él! Egy nap pihenő után, kedden folytatódott az utazás. Jókora kerülővel vitt Szegedre az utunk. A sajnálatos késés miatt egy idős hölgynek hosszan kellett várnia az érkezésünkre, ám amint meglátta a beguruló gépeket, elmosolyodott. A holocaust túlélő hölgy elmondta, a tévében látta a motorosokat, és becsüli az elhatározásukat.

Elmesélte, hétvéesen élte végig a családja, barátai ellen elkövetett borzalmakat. Beszélt arról is, hogy felnőttként nem csak ült motoron, de motorversenyző volt! Ezt követően Lednitzky András és Tepper Ádám, a Szegedi Zsidó Hitközség elnöke, illetve alelnöke mutatta meg, és be a kívül még felállványozott, de belül mesés zsinagógát. Aztán jött egy finom ebéd. Majd nem csak házigazdáink, de irigykedve én is búcsúztam a rövid út és idő alapján is szimpatikus társaságtól. Én vissza Budapestre, ők tovább Nagyváradra. Az urak, a két hölgy – és lapzártánk után már a motorok is – azóta már megérkeztek Izraelbe és a most ott folytatják a túrát...

(sch)

fotók: Schiller Janka

Egy hét múlva rajtol a Maccabi Világjátékok

Alig egy hét múlva, július 6-án, a megnyitóval kezdődik, és 17-ig tart Izraelben a 20. Maccabi Világjátékok, amely a legnagyobb zsidó esemény a világon. Négyévente, több mint 10 000 fő (sportoló és kísérő) vesz részt a versenyen.

Az úgy nevezett zsidó olimpiát, mindig a nyári olimpiai játékokat követő évben rendezik. A Maccabiah nem csak a legnagyobb zsidó rendezvény, de nyári és tél olimpia, illetve az atlétikai világbajnokság után a világ negyedik legnépesebb mezőnyét felvonultató sporteseménye is.

Jusztin Ádám, a Maccabi VAC elnöke elmondta, a magyar küldöttség július 4-én utazik el Izraelbe a Világjátékokra, minden idők legnagyobb delegációjával, 120 fővel. A csapat tagjai a következő sportágakban

állnak rajthoz: asztalitenisz, atlétika, bridzs, futsal, golf, karate, lovaglás, ritmikus sportgimnasztika, taekwondo, tenisz, torna, triatlon, úszás, vízilabda (női, férfi, junior), vívás.

A négy évvel ezelőtti győzők közül egyedül, az akkor a junior között első Kunos Zsuzsa tagja a küldöttségnek. A korábbi Játékokhoz hasonlóan ezúttal is a bridzsezők, a karatésok és a pólósok várhatják érmes esélyekkel a versenyeket. S a két éve, a berlini Európa Játékokon remeklő vívók is a minél több dobogós hely reményében lépnek pástra.

Akit jobban érdekel az esemény, további érdekességeket talál nem csak a versenyekről, de a rengeteg kísérőprogramról (bar/bat micva a Kótelnél, utcából Jeruzsálemben és Tel Avivban, vagy a tengerparton stb.) a www.maccabiah.com honlapon.

Imádják a zumbát az ortodox zsidó lányok

Átírják a merészebb sorokat, átalakítják kicsit a mozdulatokat és csak egymás között járják, hogy a rabbik meg legyenek elégedve, de azért táncolnak. Azt mondják, a stresszes élet mellett ez a terápiájuk. Most, hogy Iránban betiltották, megemlékezünk a zsidó zumbáról.

Az iráni hatóságok pár napja betiltották a zumba táncolását sok iráni nő szomorúságára. Vannak, akik mélyen megértik őket. Az ultraortodox zsidó asszonyok! A zumbával kapcsolatban ugyanis a zsidó vallási közösségek közül egyesekben szintén téma volt. Néhány éve a Wall Street Journal riportjában szerepelt az az ortodox zsidó edző, aki órákat tartott Brooklynban zsidó nőknek és a számok szövegeit kissé átalakította, hogy ne legyenek megbotránkoztatóak és a lépéseket is alakította valamelyest, hogy a szerény viselkedés követelményeit ne sértsék. A nők csak egymás között lehettek, férfiak előtt nem viselkedhetnek kihívóan. Így sikerült nagyjából jóváhagyást nyerniük tevékenységükre.

A megszólalóknak az egyetlen kikapcsolódás, öröm, buli volt az oktatás az életükben, a háztartás, a munka, a stressz átmeneti elengedése. Volt, aki azt mondta, ez számára a terápia és még mindig jobb ez a pszichiáternél. A táncot, amely szerte a földön elterjedt, „jewmbának” nevezik ortodox zsidó hívei, akik mélyen hisznek benne, hogy az ártatlan öröm nem érintkezik a bűnnel. Hogy nincs mitől félni, táncolni kell az Ő.való világát dicsérve és Őt magát, aki megérint minket az öröm óráit.

(Forrás: www.mazsihisz.hu a Haaretz írása alapján)

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádel Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszsan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000
IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

Pesti Sólet menü a BZSH Kóserkonyha receptjei alapján

Tavaszi raguleves

Hozzávalók (10 személyre):

0,5 kg borjúhús, 1 db nagyobb fej vöröshagyma, 0,25 kg fejtett borsó, 1 db zsenge karalábé, 0,25 kg gomba, 0,25 kg sárgarépa, 0,25 kg fehérrépa, 1 csokor petrezselyem, 3 evőkanál liszt, 1 evőkanál zsiradék, ízlés szerint só, bors.

Elkészítés: A borjúhúst felkockázzuk, a vöröshagymát megtisztítjuk, és apró kockákra vágjuk. A vöröshagymán lepároljuk a húst, majd az egészet vízzel felöntjük. Sóval, borssal ízesítjük. A friss zöldségeket megpucoltjuk és felkockázzuk, és a levesbe tesszük. Amikor már majdnem megfőtt az összes zöldség hozzá tesszük a zöldborsót is. Meghintjük liszttel, ha kell, még utólag ízesítjük. Apróra vágott petrezselyemzölddel tálaljuk.

Pulykasült gyümölcsmártással, burgonyapürével

Pulykasült hozzávalók (10 főre): kb. 1,2 kg pulykamell, 1 evőkanál olaj, ízlés szerint só, bors, majonna.

Elkészítés: A fűszereket elkeverjük az olajban és a pulykamellre kenjük. Sütőzacskóba tesszük és előmelegített sütőben készre sütjük. Kihűlés után szépen szeletelhetjük.

Gyümölcsmártás hozzávalók (10 főre): 1,2 kg ízlés szerinti gyümölcs (lehet vegyesen is), kb. 0,2-0,3 kg kristálycukor (gyümölcstől és ízléstől függően), 1 csomag vaníliás cukor, ízlés szerint fahéj, szegfűszeg, 1 evőkanál liszt, 3 tojás sárgája.

Elkészítés: A friss gyümölcsöket megmossuk, ha szükséges megtisztítjuk és egyforma kockákra vágjuk. Feltesszük főni és ízesítjük a cukorral, vaníliás cukorral, fahéjjal, szegfűszeggel. Liszttel, vízzel elkeverjük a tojássárgáját, és behabarjuk a gyümölcsmártást.

Burgonyapüré hozzávalók (10 főre): 13-15 db közepes burgonya, 1 evőkanál zsír, só.

Elkészítés: A burgonyát megtisztítjuk és egyforma nagyságú kockákra daraboljuk. Feltesszük főni, sóval ízesítjük. Amikor megfőtt leszűrjük, burgonyanyomóval áttörjük, zsírral elkeverjük.

Mákos pite

Hozzávalók a tésztájához (10 főre): 0,5 kg liszt, 25 dkg margarin, 3-4 evőkanál olaj, 0,1 kg cukor, csipet só, 4 tojás sárgája, 1 kávéskanál szóbadikaribóna, 0,03 kg élesztő, 4-5 kanál lekvár

Hozzávalók a máktöltelékhez: 0,25 kg őrölt mák, 1 citrom reszelt héja, 4 tojás fehérje, 8 evőkanál porcukor.

Elkészítés: Az élesztőt elmorzsoljuk a liszttel, a margarinnal, a tojássárgájával és a többi hozzávalóval. Jól kidolgozzuk, majd fél órán át pihentetjük. Közben elkészítjük a tölteléket: a mákot elkeverjük a cukorral, a reszelt citromhéjjal. A tojásfehérjéket kemény habbá verjük és lazán összekeverjük a mákos cukorral. A tésztát két részre osztjuk, az egyiket kinyújtva egy tepsi aljára terítjük, megkenjük a lekvárral, ráöntjük a tölteléket, majd beborítjuk a kinyújtott tészta másik felével. Előmelegített sütőben sütjük, majd amikor kész, vizes ecsettel áthúzzuk a tetejét. Ettől különösen omlós lesz. Kihűlés után szeleteljük. Tálaláskor porcukorral hintjük.

Jó étvágyat kívánunk!

Einstein Izraelről szóló leveleit árverezték el Jeruzsálemben

Albert Einstein néhány levelére lehet licitálni a múlt héten Jeruzsálemben, köztük olyanokra, amelyekben I.tenről, McCarthyról és az akkoriban megalakult Izrael államról értekezik a Nobel-díjas fizikus. A jeruzsálemi Winner aukciósház árverését június 20-án rendezték.

Az árverésen szereplő öt levelet 1951 és 1954 között írta Einstein. A dokumentumokból a tudós szellemessége és érzékenysége is kirajzolódik.

A levelek címzettje David Bohm, kvantumfizikus, aki 1951-ben megtagadta, hogy beszéljen a kommunista párthoz fűződő kapcsolatáról az Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság előtt, inkább Brazíliába távozott az Egyesült Államokból.

A leveleket Bohm özvegye őrizte meg, s egy évvel a halála után az özvegy hagyatékának gondozója bocsátotta árverésre.

Einstein és Bohm még a Princeton Egyetemen barátkozott össze, amikor mindketten ott dolgoztak. Levelezésükben érintették a kvantumfizika kérdéseit, az i.ten természetét és Bohm rémes brazilai tartózkodását.

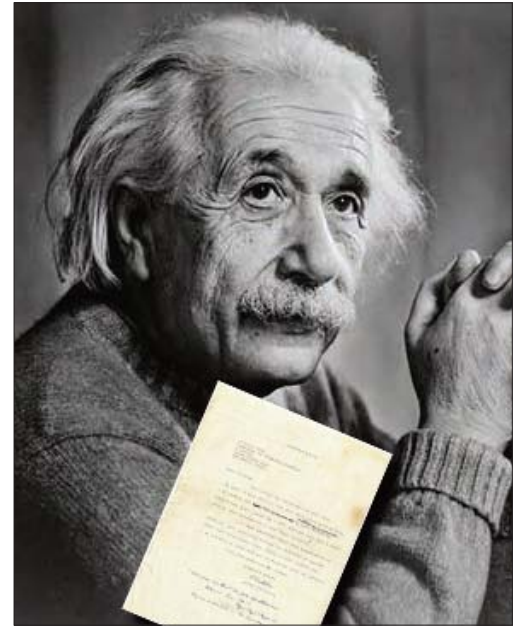
Egy másik, 1953. februárban írt levelében Amerikai akkori szellemi állapotát – amelyet a kommunista-ellenes McCarthyék határoztak meg – a II. Vilmos császár uralkodása alatti, XX. század eleji németországi paranoiához hasonlította.

Az Amerikát elhagyó Bohm, a Sao Pauló-i Egyetemen kapott munkát, brazil tapasztalatairól beszámolva egyebek mellett a helyi ételekre panaszkodott, amelyet nem tud megszokni a gyomra.

A 75 éves Einstein együttérzését kifejezve azzal vigasztalta levelében, hogy „a gyomor instabilitását illetően” neki is széleskörű tapasztalatai vannak, és azt tanácsolta fiatalabb kollégájának, kerítsen egy jó szakácsot.

Izraelről azt írta, hogy a fiatal ország „intellektuálisan aktív és érdekes, ám csekélyek a lehetőségei, és kár lenne csak azért áttelepülni oda, hogy aztán az első alkalmat megragadva továbbálljon”.

Einstein tanácsa ellenére Bohm 1955-ben Brazíliából Izraelbe költözött. Két évig a haifai Technion Műszaki Egyetemen tanított, itt ismerte meg Sarah Woolfsont, akivel 1956-ban összeházasodott. Egy évvel később a pár Angliába költözött, s Bohm 1992-es haláláig a Bristol Egyetemen oktatott. Özvegye visszatért Izraelbe, Jeruzsálemben telepedett le. 2016 áprilisában hunyt el.

Roni Grosz, a jeruzsálemi Héber Egyetem Einstein Archívumának kurátora elmondta, a tudós Bohmhoz írt levelének másolatai megtalálhatók az intézet gyűjteményében, tehát ismerik tartalmukat, de az eredeti példányok nyilván nagy izgalmat keltenek majd, hiszen Einsteintel kapcsolatban mindig nagy az érdeklődés.

(MTI)

New Yorkban utcát neveztek el Elie Wieselről

A Máramarosszigeten 1928-ban született, tavaly elhunyt világhírű zsidó íróról kapta új nevét egy manhattani közterület.

recenben és Nagyváradon végezte. 1944-ben a teljes családjával együtt deportálták, édesanyját és egyik testvérét Auschwitz-ban

A halálának egy éves évfordulója alkalmából mostantól egy utca viseli Elie Wiesel béke Nobel-díjas író nevét New Yorkban. A manhattani 84. utca és a Central Park sarkán kezdődő útszakasz átnevezésén beszédet mondott Bill de Blasio, a város polgármestere, az eseményen megjelentek az író hozzártatózói, az özvegye és a fia.

A világhírű Elie Wiesel Máramarosszigeten született mélyen vallásos, ortodox zsidó családban, tanulmányait többek közt Deb-

meggyilkolták, majd az akkor 15 éves fiú Auschwitz-Monowitz-ból Buchenwaldba került, ahol édesapja is mártírhalt.

Elie Wiesel nem tért vissza szülőhelyére, az Egyesült Államokban telepedett le, s ott hunyt el 2016. július másodikán. Több tucat könyvet írt, nevéhez fűződik a Holokauszt kifejezés elterjesztése, egyik leghíresebb műve a légerek borzalmairól szóló Az éjszaka.

Forrás: www.mazsihisz.hu, a crif.org cikke alapján

Tombolán nyert, majd 98 évesen betért

Francis Betretta, egy 98 éves San Francisco-i zsidóasszony bizonyította, hogy sosem késő megtalálni I.tent és sokat tehet a kereséshez a szerencse is.

Még fiatal lány korában érezte első alkalommal, hogy a zsidó vallás erősen vonzza. Vendég volt egy barátnője fiának bár micvóján és hallatlanul tetszett neki, amit látott. Aztán jöttek a következő

nagyünnepi imaalkalmaira, és a korai élmény visszatért. Nem is engedte el többé, a közösség kötelékében töltötte napjai jó részét és nemrég sikeresen betért zsidónak a majd 100 évesen.

– Sosem felejtettem el azt a héberül olvasó srácot – nyilatkozta az eseményről beszámoló körzeti zsidó médiumnak. – A legnehezebb, a héber tanulás. De

benyomások, és elszaladt 70 év, amelybe nem fért bele a Tóra és a micvák. De a 90-en jócskán túl, három éve egy zsidó közösségi házba látogatott és ott részt vett a tombolán. Jegyet nyert az egyik San Francisco-i zsinagóga

beszélni a rabbival, a kántorral és a közösség tagjaival, az remek. A zsidó hitélet közvetlen, befogadó és beszélgetős, én pedig nagyon kedvelem a tanulást és a gondolatok cseréjét.

(Forrás: www.forward.com)

A DOHÁNY KÖRZET 2017. JÚLIUSI PROGRAMJA

Minden hétköznap reggeli ima 7:30, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 18:00 a Talmud-Tórában.
Nyári szünet lévén az oktatás szeptemberben folytatódik!

- Július 1.** Reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 18:00
- Július 7.** Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Július 8.** Reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 18:00
- Július 11.** Sívó Ószor Bötámmuz. Böjt nap, böjt vége 21:10
- Július 14.** Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában.
- Július 15.** Reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 18:00
- Július 21.** Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Július 22.** Reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 18:00
- Július 28.** Esti ima a Dohányban 18:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
- Július 29.** Reggeli ima a Dohányban 9:30
Esti ima és sálesüdesz a Talmud-Tórában 18:00

További tervezett júliusi programjaink:

Látogatás a Salgótarjáni úti temetőben
Titanic-kiállítás megtekintése

A programok időpontjáról a Talmud-Tórában a hirdetőtáblán, illetve e-mailben adunk tájékoztatást. Kérjük, aki szeretne feliratkozni, írjon a frolich.robort@gmail.com fiókra.

Scheiberes évszáró zsinagógánkban

Június 23-án (pénteken) este a szombatot köszöntöttük a Dohány utcai zsinagógában. Ám ezúttal délelőtt, lényegesen nagyobb tömeg, s zsvaj volt az épületben. Szimchasz Tajrót leszámítva, ki tudja mikor láttunk ennyi gyereket – és izguló felnőttet, pontosabban szülőket – az épületben. Először, de a tervek szerint hagyomány-teremtően, zsinagógánkban tartotta évszáró ünnepségét a Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskola.

Az eseményről több képet és videót is láthatnak a Dohány facebook oldalán.

Szeressük egymást... a Goldmark-teremben

A Sívajszi ünnepének elmúltával egy újabb esemény gazdagította a Dohány templom közössége és vendégei kulturális élményeinek sorát. Ismét egy premiert élvezhetett a közönség

a Goldmark Teremben, ahol Nóti Károly: Szeressük egymást című vígjátékát adták elő a közösség immár „házi színházává” vált Dohány Színpad színészei.

A rendező Szemán Béla egy sajnálhatóan elfeledett Nóti Károly darabot választott, melyhez Márkus Alfréd írta a zenét 1935-ben. Márkus Alfréd dalait szinte mindenki ismeri, a zeneszerző nevét azonban sajnálatosan elfelejték, pedig örökéletű muzsikát kottáztott le, és a maga idejében a kabarék kedvelt zeneszerzője volt, Nótival is több darabot is jegyzett élete során.

Az alaphelyzet, egy megrögzött agglégény kiházasításának törekvése a rokonok részéről, már eleve ad lehetőséget a félreértésekre, a kalamajkára és vicces jelenetekre. Dr. Vass pszicho-analitikus sok mindent tud, de a női lelket egy cseppet sem ismeri! Ez bizony nem előny egy doktor esetében, és ezért meg is kell fizetnie a történet során. A pszichiáter ugyanis forradalmi újítást dolgoz ki a praxisában: szexuális úton próbálja megreparálni a megromlott házasságokat. A sors és a véletlen azonban úgy akarja, hogy előbb saját kísérlete áldozatává váljék aztán ő maga is a szerelem csapdájába kerül. Előtte azonban még túl kell élnie a félreértések lav-

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

ináját. A darab végére azonban minden tisztázódik, és semmi nem áll többé a szerelmek boldogságának útjába. Szemán Béla rendezésében kiváló szereposztást láthattak a nézők. Színpadra lépett Nyertes Zsuzsa, Jászberényi Gábor, Békefi Viktória, Gulyás Hermann Sándor, Buch Tibor, Yaszin El Karamy, D.Csizmadia Ákos és Kalocsay Mercedes is. Az előadás nagyszerűen közvetítette a

30-as évek kabaréjának hangulatát, 2 óras könnyed szórakozást nyújtva a közönségnek, amely időnként hangos nevetéssel, a végén pedig vastappsal jutalmazta az előadókat.

Gyertyános András

A Frigyláda nyomában

Akad néhány vallási tárgy, amely mások mellett azért igazán fontos, mert fantasztikus erőt, i.teni jelenléte tulajdonítanak neki. Nekünk zsidóknak talán a legérdekesebb a Frigyláda, amelyet ott keresnek, ahol az írásos emlékek szerint húsz éven át őrizték. Miután őseink meghódították Izrael földjét Jehosua (Józsua) vezetésével, a kőtáblákat rejtő Szövetség Ládája, azaz a Frigyláda, a bírák korában Silóban állt, a szent sátor szentélyének szentek szentjében, ám ezt követően több helyen is megfordult, míg végül Dávid király Jeruzsálembe vitette. Majd Salamon király építette Szentély belsejébe, a Szentek Szentjébe került. A Tóra szerint ezelőtt a Frigyládát a Jeruzsálemtől nyugatra fekvő Kiriját Jeárimban őrizték húsz évig. Ezen a helyen terveznek komoly kutatómunkát és feltárást izraeli és francia régészek és abban bíznak, értékes leleteket találhatnak.

Kiriját Jeárim többször szerepel a Bibliában Dávid király korában. A kutatók szerint az ókori település környékén ma az azonos nevű, vallásos zsidók lakta kisváros és az arab Abu Gos áll, 12 kilométerre Jeruzsálem Óvárosától.

A Tel-Avivi Egyetem és a College de France kutatói 2016 augusztusában kezdték a munkát. A helyszín azért is fontos, mert központi fekvésű terület Jeruzsálem közelében, ahol még nem folyt komolyabb feltárás.

A kopár dombtetőn egy katolikus templom épült az előző században, egy bizánci kolostor romjain. Az ásatást a templom közelében kezdik, amely terület feltehetően háborítatlanul állt az elmúlt évszázadokban. A tudósok úgy vélik, a hely egy ókori zsidó kultikus épületet rejt, amely sok információt adna a Dávid király korabeli vallási életről. A Biblia leírása szerint a település egy időben a pogány Báál kultuszának is helyszíne volt. Sámuel próféta könyve azt írja: a Frigyládát Kiriját Jeárimban, „Ávinádáv házában, a dombon” őrizték az izraeliták, miután visszakapták azt a filiszteusoktól. A papi felada-

tokat Elázár látta el, majd Dávid király parancsára Jeruzsálembe szállították a Frigyládát.

Ez is a hely jelentőségét bizonyítja, és azt, hogy vallási központként is funkcionált a település. Hiszen a Frigyláda tiszteletére vélhetően egy méltó épületet is emeltek, és a vallási élet is itt összpontosulhatott akkoriban. Azonban a feltételezett épület jellegéről semmilyen információ nincs és kutatóknak sincs elképzelésük.

Jiszráel Finkelstein, a kutatás egyik vezetője kiemelte, reméli, sok olyan leletre bukkannak, melyek pontosabb képet nyújtanak a 3000 évvel ezelőtti, vaskori Júdeáról és lakosairól.

A történehez hozzátartozik, hogy több forrás viszont azt állítja egybehangozóan, hogy a Frigyládát a Templom-hegy belsejében temették el. Az elmúlt kétezer évben a hegyet rendre mások birtokolták (bizánciak, muszlimok, keresztések, ottománok és britek), ám arról nem tudni, hogy valamelyikük is alaposan, vagy sikerrel kutatott volna a Frigyláda után. Miközben ez biztos nem maradt volna titokban. Elterjedtek legendák, többek között, hogy az Etiópiában rejtették el, mert Salamon Sába királynőjének ajándékozta, ez azonban mind a Biblia, mind az egyéb források szerint szinte kizárt.

A Frigyládát Jósiás király időszakában említi utoljára a Biblia. Az istenfélő király Mózes törvényét olvasva rádöbbsent, I.ten közeli büntetése várható. Ebben megerősíti őt Jeremiás és Sofóniás is, valamint Hulda prófétanő:

közvetlenül Jósiás után, a következő nemzedékben a zsidó nép a babilóni fogságba hurcoltatik, a templomot is lerombolják, és minden kincset Babilónba szállítanak. A király ekkor a következő parancsot adja a papoknak: „Helyezték a szent ládát a házba, amelyet Salamon, a Dávid fia készített.” (Krónikák 2. könyve 35:3) A szöveget nem úgy kell érteni, hogy a Frigyládát a templomba kellett helyezni, hiszen éppen ott állt, a „ház” kifejezés egy rejtkehelyre, egy teremre, vonatkozik. Salamon tudta, hogy majd lerombolják a Szentélyt, hiszen ezt I.ten közölte vele, ezért előre elkészített egy rejtkehelyet a hegy mélyén. Jósiás utasítása így arra vonatkozott, ide vigyék a Frigyládát.

Tény, a templomi kincsek elhurcolásáról készült részletes lista a Frigyládát nem említi a fogságba kerülő tárgyak között. S nem szerepel a fogságból 70 évvel később hazavitt kincsek között sem.

A hagyomány szerint a ládát nemcsak elfalazták odalent, hanem eltemették: a kis teremhez vezető „mély és kanyargós ösvényeket” eltömötték. A Heródes korabeli Templom idejében élő papság még tudta, hogy a felszínen honnan indult az eltömött folyosó annak a teremnek egyik kőlapja alatt, amelyben az oltáron elégetendő fát tárolták. Ha a Szentek Szentjének alapja valóban az a szikla volt, amely fölé a Szikladóm épült, akkor ez a hely ma is meghatározható. Igaz, egy rabbi állítja, hogy a turisták számára is látogatható ún. Hasmonaeus-alagút kibővítése során befűrték a hegy alá is, és ő látta a ládát, akár igaz ez, akár nem, a világi és vallásos zsidók nagy többsége egyaránt igyekszik meg nem történi dologként kezelni, s mihamarabb elfelejteni. Ha látta is, nem kellett volna látnia. A lyukat gyorsan visszafalazták.

Hol is állt a Frigyláda?

Maimonidész, Misné Torá című művében a következőt írja: A nyugati részben, a Szentek Szentjében volt egy kő, amelyre a ládát helyezték. Vele szemben volt egy kis edény, a manna kis edénykéje, és Áron botja. Mikor Salamon felépítette a Templomot, tudta, hogy végül le lesz rombolva, létrehozott ez alatt egy helyet, ahova el lehet rejteni a ládát, a mély és kanyargós rejtkehelyeken. Jósiás király megparancsolta, rejtse el azon a helyen, amelyet Salamon épített, ahogy meg van mondva: „És azt mondta a lévítáknak, akik mindent tudtak Izraelről és az Úr szent dolgairól: Tegyétek a szent ládát a házba, amelyet Salamon, Dávid fia, Izrael királya készített. Többé ne hordjátok a vállaitokon, hanem szolgáljátok az Urat, a ti Isteneteket.” Vele együtt eltemették Áron botját is, a manna kis edényét és a kenetolajat is. Ezek közül egyik sem tért vissza a Második Templomba.

Dési János

Utunk a zsidó Pozsonyban

Folytassuk sorozatunkat a zsidó kiállítóhelyekről, itt a Pesti Sóletben (Legutóbb a jeruzsálemi Földalatti Ellenállás Múzeumáról – 2017. február - és a Yad Vashemről – 2016. december - volt szó.) Legyen a következő állomás Pozsony, amelyik csak egy macskairodásnyira van még a Dohány templomtól is. Pompás város, remek célpont kirándulni, és zsidó emlékekben is bővelkedik.

Pozsony egyik legfontosabb zsidó emléke a híres Hatam Szófer (1762-1839) rabbi immár kultikussá vált sírhelye. Szófer korának egyik legtekintélyesebb Tóra magyarázója volt, jelentős iskolát működtetett, emlékét ma is szépen őrzik. Sokan zarándokolnak el emlékhelyére, Pozsonyból a Malacka felé vezető úton.

Apropos Malacka – igen helyes egykori zsinagógával rendelkezik a városka. Az épületben ma zeneiskola működik, belül sok már nem emlékeztet az elpusztított közösségre. Kívülről pedig olyan, mint egy lekicsinyített Dohány utcai templom, egy kis Rumbach templomi beütéssel.

Itt legalább megvan a zsinagóga, míg Pozsonyban az egykori nagy és fényes zsinagógát a hatvanas években lerombolták, amikor az új Duna hidat építették. A zsinagóga a magyar koronázási templom mellett állt – a legendák szerint leginkább a koronázási templom állt útjába az építetteknek. De végülis a magyar történelemben oly fontos szerepet játszó templomot – többek között a Vatikán rosszallása miatt – nem bántották. Míg a nagy zsinagógát nem volt, aki megvédi. Ma egykori helyén egy márvány emlékmű áll, oda vésték föl körvonalaikat. Szembe vele a holocaust áldozatainak a modern szobra

látható, talapzatán mindig sok az emlékezés köve, kavicsa.

Arról, hogy milyen lehetett ez a környék, amikor még állt a templom, mikor még nem ölték meg, nem kergették el az zsidó lakókat némi képet nyerhetünk, ha felmászunk rögtön a várral szemben a városfalra. Itt ugyanis régi fotókon, kinagyított képeslapokon láthatjuk ezt az elpusztított világot. A sürgő-forgó, soknyelvű, soknemezetiségű Pozsonyt – ahol évszázadokig éltek a zsidók is.

S mielőtt tovább mennénk, említsük meg, hogy azért ma is van Pozsonynak egy szép nagy, működő zsinagógája (ulica Heydukova 11-13), ide mintegy tíz perc sétára. A háború előtt Pozsonyban húsznál is több zsinagóga működött, mára ez a huszas években épült maradt csak mutatóban. Modern, vasbeton épület, amely már kívül áll az egykori zsidónegyed határán, hiszen a csehszlovák időben az itt élő zsidók már nagyrészt integrálódtak a társadalomba, s szétszóródtak a városban. Ebben a zsinagógában rendszeresen tartanak istentiszteleteket és emeletén egy kis kiállítás is megtekinthető.

És most sétáljunk el a pozsonyi vár oldalán lévő Zsidó utcába, (Ulica Zidovska) itt a 17-es szám alatti palotában működik a Szlovák Nemzeti Múzeum tagozataként az igazán csinos és méltó Zsidó Kultúra Múzeuma.

A szépen berendezett, áttekinthető, többszintes múzeumban megismerkedhetünk a zsidó élet mindennapjaival. Kegytárgyak, a vallásos zsidó élet tárgyai sorakoznak itt a vitrinekben, tárlókban, rövid, áttekinthető – angolul is olvasható – magyarázatokkal. Az egyik sarokban még egy kis templomrészletet is felépítettek, padokkal, látható a Tóra szekrénye, a bima, de még egy taleszt hordó kalapos baba is segít, hogy – persze fantáziánk, emlékeink mozgósításával – felidézzük azt a kort, amikor még volt itt a környéken zsidó élet.

Külön rész mutatja be a pozsonyi zsidók évszázados történetét. Fotók, festmények a XIX. – XX. század mindennapjaiból. Különösen érdekes – és ennek külön magya-rázatát itt nem nyertük -, hogy Székely Bertalan jó pár pozsonyi rabbi portréját festette meg, amelyek szintén itt láthatóak.

XIX. századi használati tárgyak, egy visszafelé járó, héber vekkeróra, vagy egy berendezett kis iroda, de

Sőt, a háború után az emlékét is elpusztítják, eltűnik az a városrész, amelyet egykor zsidó negyednek neveztek, s amelyre itt már csak pár kép emlékeztet.

A legdrámaibb fotó talán mégis az, amelyik egy a történetekhez képest közel sem olyan tragikus eseményt idéz. Egy szemmel láthatóan rettegő ortodox zsidó fiú szakállát röhhögő katonák vágják le erőszakkal – mi ez persze a saját maga megásta

akár egy templombelsőről készült érdekes festmény, ami az aranykort idézi.

Újabb külön fejezet a csehszlovák éra viszonylagos jogegyenlőségéről és demokráciájáról szóló rész után a jogfosztás kora. Mi történt a zsidókkal a Tiso-féle szlovák államban és mi a Magyarországhoz visszakérült részen.

A gettóba gyűjtés, deportálás szomorú és máshonnan sajnos ismert dokumentumai sorakoznak itt egymás után. Batyuját cipelő öregasszony – ő még nem sejtí mi vár rá, nekünk már úgy kell néznünk a képet, hogy tudjuk mi történt vele. Hogy elhurcolják abból a városból, ahol ősei talán évszázadok óta éltek, dolgoztak, boldogultak. S meggyilkolják, miközben alig akad valaki, aki legalább védő kezét próbálna nyújtani neki.

sírba lövéshez, vagy a gázkamrához képest? Mégis az emberi aljasság, a megtestesült gonoszság döbbenetes erejű és nehezen feledhető bizonyítéka ez.

A következő teremben a zsidó ellenállás történetét láthatjuk, az auschwitzi jegyzőkönyvvel a haláltáborból megszököknek állítanak emléket.

Visszafelé a földszintre jutunk, ahol még leereszkedünk egy pincébe, ahol egy zsidó temető rekonstruált része látható. Temető, de valahogyan mégsem az elmúlást, hanem a túlélést jelenti most ez. Azt, hogy igenis él a zsidó közösség és képes emléket állítani őseinek.

Kár lenne kihagyni.

S utána már jár a szomszédban a fáradt turistának a hívogató kocsmák, kávézók, sörözők valamelyikének árnyában a jó hideg szlovák sör.

Kitűnő zsidók - kitüntetett zsidók

(II.) – Andai Györgyi

Az öt évig tartó, 61 részt megélt, Zsinagógák a nagyvilágból rovat helyett új sorozat indult ezen az oldalon. Reméljük, olvasóink hasonló szeretettel fogadják, s várják majd a következő számot, mint a képeslapok esetében. Az egy évig tartó előkészítő munka után, továbbra is azoknak kedveskedünk, akik szeretik a régi történeteket, régi dokumentumokat, a régiségeket, a történelmet, vagy az írásokat melyek szervesen összefüggnek a zsidó múlttal-jelennel. A múlt havi bevezető után elsőként: a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztet és tulajdonosát, Andai Györgyi színművésznő (2009.) mutatjuk be.

Az adományozotról

Andai Györgyi 1947. május 10-én született Budapesten zsidó család gyermekeként. Tizenhárom évesen, 1960-ban már gyermekszínészként filmszerepet kapott a Két emelet boldogság című játékfilmben. Az Egyetemi Színpadon 1963 és 1966 között amatőr színésznőként játszott. 1968-ban vették fel a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, ahol 1972-ben végzett. Évfolyamtársai: Bánsági Ildikó, Földessy Margit, Lukács Sándor, Melis György, míg tanárai többek közt Simon Zsuzsa és Gáti József voltak.

1972-től egy szezont a szolnoki Szigligeti Színházban dolgozott. Utána tíz évig a Vígszínház ünnepelt művésze lett. Majd 1983-tól a társulat megszűnéséig, 1988-ig a Népszínházban szerepelt. Ezt követően a Budapesti Kamaraszínház tagja lett.

Dolgozott a Gólem Színházban is, számtalan vendégjáték, televíziós szerep, szinkron szerep fűződik a nevéhez. Utolsó szerepe Fassbinder: Petra von Kant volt 2014. október 15-én, a Katona József Színházban.

Filmszerepei:

- Szindbád (film) (1971)
- Fekete gyémántok I-II. (1976)

Állami kitüntetésben többször részesült. Először 1990-ben kapta meg a Színházi aranygyűrűt, majd 1999-ben a Jászai Mari-díjat, 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjének polgári tagozatát az oktatási és kulturális miniszter által. 2012-ben pedig az Aase-díjat.

Családi életéről szinte semmit nem tudott a közönség, mert azt nagyon diszkréten kezelte. Első férje, a fiatalon elhunyt Juhász Jácint színművész volt. Második férje Frank Tibor televíziós. Frank Tibor halála után már nem ment férjhez újra. Élete végéig Budapesten, a XIII. kerületben élt.

Súlyos, fájdalmas betegségét hosszasan tűrte. 2016. március 16-án hunyt el és 20-án szűk családi körben temették el a Kozma utcai temetőben.

Barátja, tisztelője Csonka András ezekkel a szavakkal búcsúzott a művésznőtől koporsójánál:

„Györgyike, drága! Az egyetlen volt, akivel magázódtam, mert 97-ben ezt így találtuk ki, és akármennyire is röhögünk rajta sokszor, így maradtunk. Nagyon kérem, bocsásson meg nekem! Bocsássa meg a gyávaságomat, amiért az utóbbi időben nem jelentkeztem, mert félttem, nem tudok semmi biztatót mondani, mert tudom, milyen szemérmes volt a betegségét illetően, és én ahelyett, hogy lestem volna a kívánságát, magamban morfondíroztam, most hívjam-e, vagy inkább holnap. Nincs több holnap Györgyike, szétmar a lelkiismeret-furdalás, mert így nem lehet, nem szabad, pont ezt ugatom mindig, és erre tessék, pont én teszek így. Csodálatos művész és ember Ön, és majd átölelem ott valahol messze, egyszer... Ugye akkor nem fog haragudni...? Csókolom a kezeit!”

Izsák Gábor

Források: • Szöveg

- www.wikipedia.hu

- Színészek csillagfényben – portréinterjú ötvenhárom XIII. kerületben élő művészeiről

• Fotók:

- Andai Györgyi Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje – a szerző tulajdona

- Anna Frank naplója előadása 2003. Budapesti Kamara Színház Tivoli – Dunai Tamással – Bors Online

A kitüntetésről

A Magyar Köztársasági Érdemrendet 1991-ben a Köztársaság Országgyűlése határozata alapján alapították „a haza érdekének előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában kifejtett kimagasló, példamutató tevékenységnek elismerésére”. Ehhez a kitüntetéshez anyagi jutalom nem jár, csak és kizárólag erkölcsi értéket jelent az adományozott számára. A kitüntetés elődje, az 1946-ban alapított ugyanilyen néven adományozott kitüntetés volt. A jelenleg is adományozott kitüntetés előlapján a köztársaság címere, míg a hátoldalon az 1946 és az 1991 évszámok láthatóak, melyek az alapítási és az újraalapítási éveket jelölik.

A kitüntetésnek úgynevezett polgári és katonai tagozata létezik. Adományozottak között akadnak magyar és külföldi állampolgárok is. A polgári és katonai változat jelvényében nem, de szalagjában különbözik egymástól. A polgári adományozottak háromszögű smaragzöld mellszalaggal, szélein keskeny vörös és fehér csíkkal rendelkeznek, a katonai tagozat pedig vörös mellszalaggal, szélein fehér és zöld csíkokkal.

Emlékezetesebb színházi szerepei:

- John Steinbeck: Egerek és emberek (Curlyné - Karinthy Színház)

- George Bernard Shaw: Szent Johanna (Johanna)

- Czákó Gábor: Édes hármass avagy: Éljük túl Micit! (Veruska)

„A hetedik Te magad légy”

Rendhagyó kötet ez, az Életutak sorozat hetedik darabjaként. Az első öt egy-egy kimagasló mérnök pályáját vázolja föl, a hatodik, a Sziget, a hazai tudományos kutatás egyik jeles műhelyének bemutatása. Ám ez, a hetedik, mint a címe is mutatja: Szentgyörgyi Zsuzsának, a szerzőnek az élete. Nem csak a mérnöki szakmában eltöltött évtizedek tapasztalatairól ad számot, de a történelem tragikus csapásaival sújtott sors fordulatairól is:

tén az iparban dolgozott, majd kutató lett, ezután „közszolga” az államigazgatásban. Nukleáris szakmérnök, egyetemi doktor. Nyugdíjba menetele óta több ezernyi tudományos ismeretterjesztő cikke mellett írt és szerkesztett könyveket (ez a huszonnyolcadik), többek közt a Sorskérdéseink című kiadványt, amely a bős-nagy-marosi vízlépcső kérdéseit is boncolgatta. Most feltárja olvasói előtt, hogyan lett egy háború és a holokauszt által sújtott családban felnövekvő tehetséges kislányból „tisztos közeposztálybeli polgár, munkájával elégedett, jómódú mérnök”. Számos kitüntetés közül a legbüszkébb a Techné éremre, amelyet a Magyar Mérnök Akadémiától kapott

jómódú, asszimilált magyar zsidó polgári család huszadik századi megpróbáltatásairól, felemelkedéséről. Talán az eleve elrendeltetés munkálkodott benne, vallja a szerző, amikor kései éveiben az írásmesterségben lelt örömeire és sikerekre. Sokszínű pályája kezd-

Ünnepeink - színezőkönyv

A Zsidó ünnepek című színezőkönyv majd 30 rajzon keresztül ismerteti meg a gyerekekkel a zsidó ünnepeket és azok legfontosabb kellékeit. A kreatív alkotás mellett lehetőség nyílik beszélgetni az ünnepekről és memorizálni a látottakat. Trenderli, fánc, Megillah, Széder tál, kőtábla, sófár... mind-mind arra várnak, hogy a gyerekek megtöltsék őket színekkel!

Megrendelhető a www.zsidokonyvek.hu

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Sálom!

és

Mázel tov!

Zsidó hittankönyv I. és II. része

A köteteket legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

Az ár kötetenként

3570 Ft.-

Sajtóstúl a házba –

vidám történetek a média világából

Sajtóstúl a házba – vidám történetek a média világából. Sajtóstúl a házba a címe Dési János új könyvének amely éppúgy felidézi a régi és szerencsére velünk élő, alkotó nagyok emlékeit – Vitrayét, Friderikuszt, Szegváriét, Kepesét és a sor még hosszan folytatható lenne -, mint a valamikori, elsüllyedt „kicsikéit”, a sajtó napszamosaiét, akikre már csak pár porosodó újságévfolyam és néhány trefás anekdota emlékezik.

book. A hírekért, a riportokért meg kellett küzdeni, el kellett utazni, közel kellett menni - nem lehetett csak úgy összelopkodni az anyagot. S érdekes módon közben mégiscsak maradt idő fergeteges ugratásokra (hogyan hitessük el a kollégával, hogy mindjárt kilövik az ürbe), ahol az emlékezetes történetekből a szerkesztőségi mindennapok állandó tartozékává váló elbeszélések lettek. S ezek így, most kerülnek a nagyközönség elé.

Mik ezek az írások? Szórakoztató, vidám történetek, egyfelől. Móka és kacagás – egy egyáltalán nem vidám korból. Másfelől azonban kiadnak egy korrajzot a sajtónak arról a porladó korszakáról, amikor még nem létezett internet, Face-

Ilyenek voltunk? Ilyenek is. Ráadásul elolvasni mindezt egyszerűbb, biztonságosabb és főképpen szórakoztatóbb, mint átélni. Bár – az is sokszor különös élmény volt...

Vágó István

Szeptemberben ismét Zsidó Fesztivál

Az elmúlt évekhez hasonlóan a nyár idén is a zsidó kultúra ünnepével búcsúzik Budapesttől, a Zsidó Kulturális Fesztivál ezúttal szeptember 3-a és 14-e között, azaz immár bő másfél hétig várja az érdeklődőket, mert az ünnep és a nyár akkor jó, ha csak későn fejeződik be.

A Dohány utcai Zsinagóga programjai már is-

dozások a Bethlen téri és a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában. Eleven, kortárs közép-európai zsidó kultúra, ahogy a szemünk előtt zajlik éppen. Tervezzék meg, legyenek ott mindenhol és nem hisznek majd a szemüknek.

A Fesztivál hagyományosan felvonultatja a zenei és színházi élet nagyságait, miként az elmúlt években, idén is számos koncerttel, színházi, gyermek és ifjúsági, felnőtt és családi programot kínáló gyönyörű helyszínein.

A Zsidó Kulturális Fesztivál tematikájából és széles, izgalmas programkínálatából adódóan egészen biztos, hogy 2017-ben is mindenki megtalálja azokat az eseményeket, amelyek számára érdekesek és kedvesek lesznek, amelyekre maradandó élményeket, emlékeket szerezhet.

A szervezők idén is szeretettel várnak tehát mindenkit, kicsiket és nagyokat hazai és nemzetközi, zsidó és nem zsidó fellépőkkel, zenészekkel, művészekkel, hiszen a fesztivál célja a zsidó kulturális örökség megőrzése és minél szélesebb körrel való megismertetése mellett egy igazán kellemes fesztiválidőszakot nyújtani a kultúra a művészet, a tudományok és a zene kedvelőinek.

Részletes program (rövidesen):

www.zsidokulturalisfesztival.hu

mertek, s lent olvashatják is. Hamarosan a többi helyszín eseményeit is megismerhetik. Lesznek izgalmas és látványos színházi produkciók a Goldmark-teremben, különleges zenei kalán-

Programok a zsinagógánkban

2017. szeptember 3. (vasárnap) 20:00
Budapest Klezmer Band és Budapest Bár

2017. szeptember 4. (hétfő) 20:00
Koncz Zsuzsa

2017. szeptember 5. (kedd) 20:00
Nemzetközi Kántor Koncert

2017. szeptember 6. (szerda) 20:00
To Meet Again - Trio Midnight feat, Szakcsi - Tony Lakatos

2017. szeptember 7. (csütörtök) 20:00
Budapest Jazz Orchestra - Balázs János - Gershwin est

2017. szeptember 10. (vasárnap) 20:00
Sabbathsong Klezmer és a 100 Tagú Cigányzenekar

2017. szeptember 14. (csütörtök) 20:00
Révész Sándor – „Rock and roll közlegények”
- akusztikus koncert

Hosszú sor a Herzl-téren a Múzeumok éjszakáján

Miként az elmúlt években, idén is már kezdés előtt sok százan vártak, hogy bejussanak a Dohány utcai zsinagógába a Múzeumok Éjszakáján. A hagyományoknak megfelelően, a Sábesz kimenetelét követően, havdalával indult a program. Ezt követően járhatták végig az érdeklődők a

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Dohány zsinagógát, a Wallenberg kertet, és a Magyar Zsidó Múzeumot.

A zsinagóga előtti színpadon Gerendás Péter és családi zenekara zenélt. Bent pedig több idegenvezető beszélt a zsinagógáról, érdekeségekről és a zsidóságról. S akinek ez mindez még nem volt elég, a jó házigazdaként a programon hosszú órákon át jelen levő főrebinkat, dr. Frölich Róbertet is kérdezhetette.

Természetesen ezen az éjszakán sem vezett népszerűségéből a „rendhagyó séták a zsidónegyedben”.

Több mint 300 futó vett részt június 11-én a már hagyományos Fun Run-on. A résztvevők a nevezési díjukkal (majd 100 ezer) forint támogatták az rendezvényhez csatlakozó szervezet valamelyikét. Az 1 kilométeres távon a többiekkel futott (a Maccabiah lángjával) Netta Rivkin, aki három olimpián is képviselte Izraelt.

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

Mártírjainkra emlékeztünk a temetőkertben

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Június 14-én (Sziván 20) tartotta a Dohány körzet a szokásos Mártír-megemlékezését, a temetőkertben. Egy korábbi rabbitanácsi döntés alapján Sziván 20-án azokra az áldozatokra emlékeztünk, akiknek nem tudjuk nevét és/vagy haláluk időpontját.

Zsinagógánk a világon az egyetlen, amelynek kertjében temető található, amelyben majd 2500 mártír nyugszik – s emlékeztet nap, mint nap...

Körzetünk elnöke, Nádel Tamás köszöntötte az emlékezőket, utána Galkó Balázs, színművész mondott verset.

Kántorunk, Rudas Dániel énekét követően főrabbinck, dr. Frölich Róbert emlékező beszédét hallgathatták a megjelentek.

Ismét Galkó Balázs lépett a mikrofonhoz, majd Fekete László énekelt. A szokásokhoz híven, zárásként – főrabbinck vezetésével - hangzott el a közös kádis ima.

Sziván 20

Zsidó történelmi gyásznapi, melyen több tragikus történelmi esemény történt az európai zsidók történetében. Az első még 1171-ben, Blois-ban, klasszikus vérvád történet, melynek nyomán 31 zsidó férfit és nőt ítéltek máglyahalálra. A következő évben Rabbénu Tam rendelte el emlékükre a böjtnapot. Szűk 500 évvel később, Hmelnyickij Bogdán kozákjai majd félmillió zsidót mészároltak le 1648-1649-ben. Emlékükre a már meglévő, majd fél évezrede bevezetett böjtöt egészítették ki egy újabb történelmi tragédiára emlékezéssel. A döntésben az is szerepet játszott, hogy Sziván 20-a nem eshet szombatra, amiért a böjtnapot egy nappal el kéne tolni.

(Forrás: Toronyi Zsuzsanna, Fb bejegyzése)

Elkészült az új tábla

Egyrészt szomorú, másrészt örömteli, hogy betelt mindkét tábla a Jahrzeit-falon. Szomorú, hiszen azt jelenti, sok-sok eltávozott szerettünkre kell emlékezni. Örömteli, mert bizonyítja, jó ötlet volt, illetve így sokan állíthattak emléket elhunyt hozzátartozóiknak. A körzet vezetése a jelentős igényt figyelembe véve úgy döntött, újabb táblát állít a Dohány utcai zsinagógában.

Az új táblát, a kis névtáblákkal, illetve a gyertyákkal a Zsidó Kulturális Fesztiválra átadták, így a fesztivál látogatói már megtekinthették azt a zsinagóga bejáratánál.

Aki korábban elmulasztott jelentkezni, s most úgy gondolja, ily módon emlékezne elhunyt családtagjára, még nem késő el, és pótolhatja. Jelentkezni a templomkörzetben Fülöp Ildinél lehet.

Emlékezés a Wallenberg Parkban

Az Emanuel Alapítvány 2017. július 2-án, vasárnap 9:30-kor tartja szokásos megemlékezését a magyar zsidó mártírok emlékművénél, a Raoul Wallenberg Emlékparkban (Bp. VII., Wesselényi u. 5.).

A megemlékezésen beszédet mond Deutsch Péter rabbi, a kántori funkciót Nógrádi Gergely főkántor látja el.

A kegyeletteljes megemlékezésre a szervezők mindenkit szeretettel várnak.

Jahrzeit- napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészách 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. A Jahrzeitnapon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunkban továbbra is közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor van a Jahrzeitje.

Izsák György

július 2.

Lorber Sándor

július 11.

Frölich György

július 17.

Reiter Pál

július 2.

Bobella Tamásné

július 12.

Wolf Sári

július 17.

Gyertyános Zoltánné

július 4.

Fenyves Miksa

július 12.

Barnai György

július 22.

Váradai Lajosné

július 6.

Markovits Sándor

július 12.

Ábrahámshon Veronika

július 22.

Farkas Dezső

július 9.

Spánn Kálmánné

július 14.

Steiner Sándorné

július 26.

Kállai István

július 9.

Kádár György

július 15.

Grósz Mórné

július 31.

Dr.Faragó Gyula

július 10.

Klein Rudolf

július 15.

